

KRIMINALOMSORGEN

Årsmelding 2006

Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS

Innholdsfortegnelse

Fengselsskolen/ grunnutdanningen	4
Aktivitet	4
Lærerstab	4
Pedagogisk organisering	4
Strategier og andre faglige utfordringer	5
Utdanning på høgskolnivå	5
Fengselsfaglig seksjon	6
Tilsatte i verksdriften, VBU	6
FoU-avdelingen	8
Evaluerings-, utviklings- og forskningsarbeid	8
Etter- og videreutdanning	10
Statistikk	11
Glimt fra aktiviteter på KRUS i 2006:	12
Internasjonal pris til KRUS og Oslo fengsel	16
Samarbeid nasjonalt og internasjonalt	18
KRUS publikasjoner i 2006 - redaktører og forfattere:	20
KRUS-administrasjonens nøkkeltall 2006	24
Tilsatte ved KRUS, per 31. desember 2006	27
Organisasjonskart for KRUS 2006	28

Utgitt av: Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS, Boks 6138 Etterstad, 0602 Oslo, www.krus.no

Copyright © 2007 Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS, Oslo

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Dette er KRUS:

- Kriminalomsorgen skal gjennomføre varetektsfengsling og straffereaksjoner på en måte som er betryggende for samfunnet og som motvirker straffbare handlinger. Det skal legges til rette for at lovbrytere kan gjøre en egen innsats for å endre sitt kriminelle handlingsmønster.
- Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS er kompetansesenter for kriminalomsorgen i Norge. Vår oppgave er å tilføre kriminalomsorgens tilsatte kunnskaper, ferdigheter og holdninger i tråd med etatens mål og verdier.
- KRUS har tre avdelinger: Avdeling for grunnutdanning består av Fengselsskolen, som gir grunnutdanning til alle som skal bli fengselsbetjenter i Norge, og Verksbetjentutdanningen, som tilbyr etatsutdanning for verksbetjenter; FoU-avdelingen bidrar gjennom kurs, seminarer, konferanser og forskning, evaluering og veiledning til en kunnskapsbasert utvikling av kriminalomsorgen. Administrasjonsavdelingen er teknisk arrangør for fagseminar, står for fellestjenester som kurshotell, vedlikehold, økonomi, personalbehandling, kontorstøtte, sentralbord og datanettverk, og har redaktøransvaret for krus.no.
- KRUS har i 2006 uteksaminert 98 aspiranter fra det ordinære kullet, og det begynte 211 nye aspiranter.
- 56 medarbeidere var per 31. desember 2006 tilsatt ved KRUS, totalt 28 menn og 28 kvinner.

Direktør Harald Føsker

Direktørens forord

Kompetanse - kompetanseutvikling og kompetanse-spredning er stikkord som karakteriserer det vi har hatt fokus på i 2006 på KRUS. Gjennom kartlegging av staben, videreutvikling og utvidelse av litteraturtilfanget i grunnutdanningen, har vi bidratt til dette. KRUS har publisert hele 15 publikasjoner og satt ny rekord i antall kursdeltakere i regi av etter- og videreutdanningen. Vi har også jobbet aktivt med nettverksbygging, både nasjonalt og internasjonalt i tillegg til å utdanne fengselsbetjenter.

Av tildelingsbrevet til KRUS for 2006 framgikk at nivået på grunnutdanningen skulle nærme seg "utdanning på et høyere nivå". Vi har jobbet aktivt med bestillingen og er opptatt av å utvikle kvalitetssikringssystemer på fag og personalsiden.

Det har vært mindre aktivitet på grunnutdanningen i 2006 enn året før. På grunn av at antall aspiranter har vært noe lavere. I september ble det imidlertid foretatt et ekstraordinært opptak. Kursvirksomheten satte nok en rekord i 2006, det deltok i alt 2610 personer på KRUS-kurs.

De 15 KRUS-publikasjonene er nærmere omtalt bak i årsmeldingen. Disse inneholder aktuelle temaer og problemstillinger, har ulike faglige og metodiske tilnærminger, antakelser og anbefalinger. Noen

konsentrerer seg om soning i fengsel, om forvaring, miljøarbeid, relasjoner og vold. Andre omhandler straffgjennomføring utenfor fengsel, som samfunnsstraff og § 12-soning. En av publikasjonene omhandler kriminaliteten og samfunnsutviklingen i Norge de siste 40 årene. Alt dette er bidrag for å sikre kvaliteten på innholdet i soningen, videreutvikle kriminalomsorgsfaget og arbeidet med Stortingsmeldingen om kriminalomsorgen som starter i 2007.

KRUS, Region Øst og Oslo fengsel vant en internasjonal pris i 2006 for å ha utarbeidet manualen "Kvalitet i varetektsarbeidet". Prisen ble utdelt av ICPA.

Nettverksbygging er en viktig del av KRUS sin virksomhet, både i forhold til andre fagområder og forskningsmiljøer i inn og utland. Et eksempel er KRUS sin samarbeidsavtale med Academy of Law and Management of the Federal Penal Service i Russland.

KRUS, 15. mars 2007

Harald Føsker
direktør

Fengselsskolen uteksaminerte til sammen 98 aspiranter til pliktårstjeneste i 2006. Dette er et lavere antall enn de foregående år. Det ble imidlertid tatt opp et ekstrakull på 54 personer i september pga. akutte behov i etaten. Antall verksbetjenter med ferdig etatsutdanning var på nesten samme nivå som i 2005, det ble uteksaminert 27 personer i 2006.

Fengselsskolen/grunnutdanningen

Aktivitet

Det har i 2006 vært mindre aktivitet på KRUS når det gjelder grunnutdanning av betjenter enn i 2005. Antallet av aspiranter i praksisår var et normalt kull på 153 mot ca 100 i 2005.

På teoriåret derimot var det bare 98 aspiranter som mottak sitt vitnemål av ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk i slutten av november. I september ble det tatt opp 54 aspiranter i et ekstraordinært kull.

Lærerstab

Reduksjonen i aspirantopptaket i 2005 førte til en redusert lærerstab på teoriåret i 2006. Teoriåret hadde en reduksjon på ca 50 aspiranter fra 2005 til 2006.

Det ble tilsatt nye lærere på slutten av 2006 som en forberedelse til å ta i mot ca 150 personer på teoriåret i 2007. De nye ble tilsatt både i engasjementer og i faste stillinger.

Lærerstab er en blanding av akademikere og fengselsfaglærere (fengselsbetjenter med tilleggsutdanning på høgskole- og universitetsnivå). Etter hvert har alle erfaring fra jobb som betjenter ved at de tar vakter i perioder vi ikke har aspiranter. Noen har også annen fengsels erfaring. Yngre kolleger med «fersk utdanning» har tilført fagmiljøet mye ny tenkning og vært en faglig nyttig utfordring for eldre kolleger.

Pedagogisk organisering

Utdanningen av fengselsbetjenter er temabasert. Hvert tema har en fagansvarlig og en tverrfaglig sammensatt faggruppe av lærere/veiledere som utarbeider opplæringen i tråd med studieplanen. Studieplanen er diskutert og godkjent av KSF. Grunnutdanningen bruker problembasert læring (PBL) som en viktig inspirasjon i tilretteleggingen av opplæringen. I praksisåret er aspirantene i hvert opplæringsfengsel delt inn i basisgrupper som jobber sammen under veiledning av aspirantleder/veiledere. De avlegger eksamen i Praktisk fengselslære i slutten av det første året.

Aspirantene på teoriåret er delt inn i seminargrupper på ca 30. Hver seminargruppe ledes av et lærerteam på tre. Seminargruppa er igjen delt inn i 4 basisgrupper som er faste gjennom hele teoriåret. Hver seminargruppe har sitt eget «klasserom» og basisgruppene har egne grupperom. Lærernes viktigste oppgave er veiledning av aspirantene, enten i grupper eller enkeltvis. Noen oppgaver er diskusjonsoppgaver, noen er praktiske øvelser og andre er skriftlige arbeider, både korte og mer omfattende. Seminargruppene brukes til oppsummering av forelesninger, framlegg av gruppearbeid eller diskusjoner av oppgaver. Det er alltid lærere/veiledere fra teamet til stede i seminargruppene. Teamet planlegger og tilrettelegger for aktivitet i tråd med studieplan, timeplan og hva som er bestemt på veiledermøtene. Den formative vurderingen er gjennomført med fagartikler som er blitt vurdert som en del av grunnlaget for karaktersetning i de enkelte temaene.

Fra venstre fengselsinspektør Siri Gaarder Brock-Utne og avdelingsleder Egil Larsen

Summativ vurdering, skoleeksamener, både skriftlig og muntlig, gjennomføres fortsatt, men i mindre omfang enn tidligere. Vi merker at kvaliteten i skriftlig framstilling er økende blant aspirantene pga av mer vektlegging på å skrive fagartikler.

Strategier og andre faglige utfordringer

Som i hele kriminalomsorgen møter også KRUS stadig nye faglige utfordringer. Både Stortingsmeldingen og fagstrategien som kom i 2004 har fortsatt fokus i opplæringen og er blitt enda bedre integrert. Også de nye strategiene er integrert i utdanningen. Dette gjøres ved at de legges inn under de rette temaene, og at vi bl.a. benytter oss av personer fra KSF som forelesere. Deretter blir emnene tatt opp i seminargrupper og basisgruppearbeid.

I tillegg til det spesifikke i fagstrategiene har vi i 2006 videreført fokuset på ADHD, både med interne og eksterne forelesere, og satt et utvidet fokus på organisert kriminalitet. I den siste sammenhengen utnytter vi bl.a. kompetanse hos KRIPOS som forelesere.

Utdanning på høgscolenivå?

Det ble arrangert et stort møte med politisk ledelse og innbudte gjester på KRUS på høsten 2006. Et møte som LO hadde tatt initiativet til. Politisk ledelse oppsummerte møtet med at det ikke vil bli tatt noen avgjørelse på det tidspunktet, og at man måtte vente til våren 2008: Da kommer det en ny stor-

tingsmelding som bl.a. også vil omhandle høgscolespørsmålet og KRUS sin framtid.

I tildelingsbrevet til KRUS for 2006 er det lagt vekt på at grunnutdanningen skal tilstrebe et utdanningsnivå som er omtalt som «utdanning på et høyere nivå». Dette er det jobbet aktivt med, bl.a. ved kompetansekartlegging av staben, kompetanseutvikling og en utvidelse av litteraturtilfanget i utdanningen. Også vurderingsformer har blitt en viktig del av en slik tilnærming. Ved tilsetning av lærere legges det nå vekt på at det skal være personer som er kvalifiserte til å undervise/veilede på høgscolenivå.

KSF har bedt KRUS og grunnutdanningen om å aktivt følge opp intensjonene om kvalitet i Innstilling 2004 fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Justisdepartementet 2003, Utdanning for fengselsbetjenter. Det innebærer at KRUS ved alle endringer skjeler til kravene som NOKUT stiller til statlige høgscoler.

Dette diskuteres aktivt i staben på grunnutdanningen, samtidig som alle hele tiden er oppmerksomme på at tillempingene må skje innenfor en etatsutdanningsramme.

Når det gjelder utdanningen av fengselsbetjenter henviser vi interesserte til å gå inn på KRUS sine hjemmesider www.krus.no og se på studieplanen for 2006 og studieplanen for 2007.

Fengselsfaglig seksjon

Grunnutdanningen har også en uniformert del – fengselsfaglig seksjon. På grunn av økt opptak i 2006 ble seksjonen utvidet med en ekstra 1. betjentstilling – det er nå fem 1. betjenter i alt. Fengselsfaglig seksjon forvalter arbeidsgiveransvaret for aspirantene og er deres nærmeste overordnede på teoriåret. Videre har seksjonen ansvaret for oppfølging av praksisfengslene og det faglige innholdet i praksisåret sammen med den øvrige delen av grunnutdanningen. I 2006 fikk vi to nye praksisfengsler, Trondheim fengsel og Skien fengsel. Vi holder veilederkurs for alle aspirantveiledere i praksisåret. Kursene er modulbaserte og går over tre dager.

Faget pasifisering og konflikthåndtering tilligger seksjonen. Fagutvikling i det henseende er sentralt. Vi har i 2006 utdannet flere nye instruktører, også til andre fengsler enn praksisfengsler. Videre har vi hatt regodkjenning av instruktører i teleskopbatong og utdanning av nye instruktører.

Fengselsfaglig seksjon har sekretariatsfunksjon til Aspirantnemnda. Ekstraopptaket høsten 2006 fikk veldig mange søkere og ga utfordringer til seksjonen. Rekruttering og profilering har hatt stort fokus i 2006 og vil fortsette i 2007. Særlig satses det på rekruttering av søkere med annen kulturell bakgrunn, hvor vi har inngått et spennende samarbeid med NAV.

Etatsutdanning for verksbetjenter, VBU

Dette er et opplæringsforløp som går over to semestre og er det tredje kullet med denne ordningen. Opplæringsplanen for etatsutdanningen for verksbetjenter ligger på KRUS sin hjemmeside.

Det ble uteksaminert 27 verksbetjenter i 2006. En gruppe på 28 startet opplæringen i februar. Utdanningen forløp over 10 måneder og deltakerne ble uteksaminert i november.

Gjennomføringen består av en blanding av fjernundervisning og tre separate ukesamlinger på KRUS. Erfaringene fra denne ordningen er generelt positive. Evalueringen fra deltakerne er meget god. De involverte får mer tid, og får dermed fordøyd stoffet bedre. Fjernundervisningen foregår fullt ut ved bruk av EdOnWeb på internett som læringsplattform.

Dette har ført til at terskelen for å bruke datamaskiner som læringsarena har blitt lavere, aktiviteten er høyere og resultatene når det gjelder innleverte arbeider, er av bedre kvalitet enn tidligere år.

Vi gikk over fra ordinære telefonmøter via Telenors MeeAt119 til å benytte Skype konferanser via internett i gruppearbeidene i mellomperiodene.

Det ble gjennomført fire individuelle eksamener med spørsmål fra alle tre temaene mot slutten av andre mellomperiode, der gjennomføring og automatisk innlevering foregikk over Internett.

Vi videreførte kurs i narkosøk med hund mot person, der deltakerne fikk utdelt eget kursdiplom for deltakelse.

2006-kullet
Foran 2006-kullet fra venstre: Direktør Harald Føsker,
fengselsinspektør Siri Gaarder Brock-Utne og
fengselsførstebetjent Ellen M. Ekhaugen.

Forsknings- og utviklingsavdelingen (FoU) med 15 tilsatte (leder, forskere, seniorrådgiver, rådgivere, og bibliotekar) driver etter- og videreutdanning, holder kurs og konferanser for tilsatte i kriminalomsorgen og for våre samarbeidspartnere. Videre utfører vi evaluering, utvikling og forskning knyttet til kriminalomsorgens fagfelt, samt er ansvarlige for prosjektet Sikkerhet i Kriminalomsorgen.

FoU-avdelingen

Evaluerings-, utviklings- og forskningsarbeid

Evaluering og forskning

KRUS reviderte i 2006 den foreliggende Evaluerings- utviklings- og forskningsplanen (EUF-plan) som gjelder for perioden 2006 – 2008. Her er det lagt viktige føringer når det gjelder den videre utformingen av kriminalomsorgsfaget. Gjennom anvendt forskning og evaluering produserer FoU-avdelingen kunnskap om bestemte enheter, tiltak eller praksiser og samler systematisk viten om praksis i kriminalomsorgen. Det ble i 2006 gjennomført et stort antall EUF-oppgaver og publisert hele 15 publikasjoner. Eksempler på pågående evaluerings- og forskningsprosjekter er:

- Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) er en ny straffeform, foreløpig etablert som prøveordning i Oslo og Bergen. FoU-avdelingen har i samarbeid med Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) ansvaret for evalueringen. FoU står for prosessevalueringen av tiltakene i Oslo og Bergen.
- Evaluering av forvaringsordningen er en studie som ble igangsatt i 2002, og består av flere delprosjekter, blant annet en longitudinell undersøkelse av tallmaterialet og rettspraksisen. En oppdatering av dette materialet viser blant annet at forvaring i overveiende grad brukes overfor de samme forbrytelsene som i sin tid medførte sikring. En dreining av forvarings-

straffen mot forbrytelser som omfatter organisert kriminalitet, stiller kriminalomsorgen overfor nye utfordringer, både sikkerhets- og innholdsmessig.

- I samarbeid med politihøgskolen deltar KRUS i et prosjekt som evaluerer rekrutteringen av etniske minoriteter til politi og kriminalomsorg. Hovedproblemstillinger som belyses er hvorfor det er viktig å øke rekrutteringen av personer med minoritetsbakgrunn og hvilke faktorer som hemmer og fremmer rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn.
- KRUS har på oppdrag fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) dokumentert kunnskap om vanskeligstilte unge med innvandrerbakgrunn som løslates fra fengsel. Hensikten er å belyse deres situasjon, ressurser og behov for å tilrettelegge løslatelsesprosessen på en bedre måte og å foreslå konkrete tiltak.
- FoU avdelingen har ansvaret for å prosess-, midtveis- og sluttevaluere pilotprosjektene som arbeider samordning av planarbeid for individuelle opplegg under straffegjennomføring. Resultatene av evalueringen tilbakeføres til de lokale prosjektene og oppsummeres i felles erfarings-samlinger og rapportering til oppdragsgiver.

Avdelingsleder
Janne Helgesen

Utviklingsprosjekter

KRUS ønsker gjennom systematiske utviklingsarbeider å benytte kunnskap fra forskning og praktisk erfaring til å forbedre prosesser, systemer og tjenester i kriminalomsorgen og på denne måten å spille en aktiv rolle i utviklingen av kriminalomsorgsfaget. Eksempler fra FoU-avdelingen er:

- På rusfeltet er det utviklet en ny grunnmodul over 4 dager, som er en videreutvikling av et tidligere 2-dagerskurs. I tråd med fagstrategiens prinsipper er innholdet i det nye kurset en kombinasjon av juridiske og etiske emner, kontrolltiltak, ruskunnskap og motivasjonsarbeid. Kurset tar utgangspunkt i temaene som er behandlet i den nye Rushåndboka for tilsatte i Kriminalomsorgen og legger stor vekt på refleksjoner og holdningskapende diskusjoner. Det er også utviklet elektronisk læremateriell til dette kurset.
- VINN-samtalegrupper for kvinner er tilpasset og tilrettelagt for svensk kriminalomsorg. Den svenske utgaven inneholder statistikk og henvisninger til relevant svensk litteratur. Temaene «Barn» og «Rus» er endret og bedre tilrettelagt for domfelte kvinner.
- På bakgrunn av rapporten «Strukturert miljøarbeid som metode» har FoU-avdelingen arbeidet med å utvikle et pilotprosjekt som skal drive opplæring i strukturert miljøarbeid i 6 pilotenheter på landsbasis i 2007. Sentrale

tema vil være endringsledelse, tilrettelegging av avdelingsstrukturen, relasjonsarbeid, helhetlig samarbeid i enheten og arbeidsmiljø.

- KRUS har bidratt inn i arbeidsgruppen som har hatt ansvaret for å utvikle lederutviklingsprogrammet (LUP) for Kriminalomsorgen. FoU-avdelingen har et særskilt ansvar for å utvikle fordypningsmodulene knyttet til dette programmet. En del av fordypningsarbeidet vil skje lokalt i regi av den enkelte ledergruppe.
- Flere programmer er fornyet og videreutviklet i 2006. Håndboka til programmet «Trafikk & rus – mestring og nye muligheter», er under revisjon og utprøving, i tråd med utviklingen der ruspåvirkning fra medikamenter og illegale stoffer blir stadig vanligere. Nye triggerfilmer til bruk i gruppediskusjonene er også produsert og blir integrert i det reviderte programmateriellet, som vil distribueres våren 2007.
- I 2006 har KRUS revidert materiellet som brukes i sinnemestring. Manualen har fått en tydeligere pedagogisk struktur, vedlegg og verktøy er oppdatert og programmet er satt inn i en teoretisk ramme. Det er laget en cd med avslapningsøvelse som brukes på samlingene, og i 2007 skal det lages nye filmer. Det er også lagt til rette for å bruke sinnemestring i individuelle samtaler – friomsorgen vil derfor i større grad kunne tilby sinnemestring til domfelte.

Etter- og videreutdanning

I 2006 satte KRUS ny rekord i antall kursdeltakere som var på kurs. I alt deltok 2610 kursdeltakere på kurs. Av dette er 1200 kvinner og 1410 menn. Antall gjestedøgn på KRUS-hotellet er 1667. Dette er et stort tall, spesielt sett i forhold til etatens totale antall tilsatte på vel 3000. Etter- og videreutdanningstilbudet tar hoveddelen av ressursene i FoU-avdelingen. Gjennom grunnmoduler, påvirkningsprogram, fagsamlinger, seminarer og konferanser er KRUS opptatt av å tilby et etter- og videreutdanningstilbud som møter etatens behov for kompetanse og kunnskap. Gjennom kursvirksomheten ønsker vi å gi deltakere kunnskap og ferdigheter av relevans for en kriminalomsorg i utvikling.

Grunnmoduler

«Formidling og kommunikasjon», «Rusmiddelproblematikk», «Den motiverende samtale» og «Kognitiv teori» gir en kort innføring i temaer som alle tilsatte kan ha nytte av. Modulene gir oppdatert basiskunnskap som er relevante for betjenter, så vel som programansvarlige og ledere i kriminalomsorgen.

• Rusproblematikk

Et satsningsområde i 2006 har vært rusproblematikk. Parallelt med arbeidet knyttet til å utarbeide en russtrategi for Kriminalomsorgen, har KRUS i løpet av året etablert en ny 4-dagers grunnmodul. Kursene har hatt svært god søkning og møter et stort kunnskapsbehov på området. Kursene arrangeres i nært samarbeid med tilsatte i Narkotikapatruljen samt øvrige forelesere fra praksisfeltet både innenfor og utenfor Kriminalomsorgen. Det har i løpet av 2006 vært arrangert to slike kurs med deltakere fra både fengsel og friomsorg. En fordypningsmodul der praktisk forvaltningssamarbeid vil være et sentralt tema, er under utarbeidelse.

• Motiverende samtale

Motiverende samtale (Motivational Interviewing, MI) har som mål å motivere domfelte og innsatte til viljestyrt endring. Denne metodikken kan være et hjelpemiddel til å legge til rette for at vedkommende kan begynne å reflektere over sin situasjon og til selv å ta ansvar for endring av uheldig atferd. I 2006 ble det gjennomført fire MI-kurs; to trinn 1 og to trinn 2. I februar ble det avholdt et instruktørkurs. Det ble avholdt en erfaringsamling for instruktørene i desember. 14 instruktører ble

utdannet i 2006. Kursholdere på FoU har holdt MI-kurs, trinn 1 og 2 for Kriminalforsorgens Uddannelsescenter (KUC) i Danmark.

Påvirkningsprogrammer

I strategi for faglig virksomhet (2004-2007) heter det at programmer i kriminalomsorgen skal ha en tydelig angitt endringsmodell som støttes av forskningserfaring. De skal medvirke til endring av domfeltes kriminelle handlingsmønstre og gjennom påvirkning av dynamiske risikofaktorer søke å redusere tilbakefall. Programmer som benyttes i kriminalomsorgen skal bygge på metoder som har vist seg å fungere godt i endringsarbeid med domfelte, rette seg mot læring av sosiale ferdigheter og mestring av et liv uten kriminalitet. FoU-avdelingen driver opplæring i 11 slike programmer. I løpet av 2006 har vi hatt stor aktivitet på området. Når det gjelder oppbygning av de ulike programmene og gjennomført opplæring i 2006 henvises til våre nettsider: www.krus.no/forskning/programvirksomhet

Seminarer og andre kurs

• Sikkerhet i Kriminalomsorgen (SiK)

SIK-prosjektet ved KRUS har i 2006 fullført opplæringen av tilretteleggere i programmet Sikkerhet i kriminalomsorgen. Programmets målsetting er å styrke sikkerheten, og bidra til å utvikle en felles sikkerhetskultur. Programmet for fengslene startet opp i 2001, mens oppstart for friomsorgen var i 2006. Oppleggene for henholdsvis fengsler og friomsorgskontor er ikke identiske, men det grunnleggende innholdet er likt. Fra 2007 skal lokale enheter videreføre SIK på egenhånd, men fortsatt med faglig støtte fra KRUS. 220 tilretteleggere og ledere ved de ulike tjenestestedene er gitt opplæring, og står for opplæring av tilsatte lokalt og videre oppfølging. Alle tilsatte deltar i programmet, og omfatter cirka 3 300 personer. Opplæringen av tilsatte har en varighet på inntil fire dager. Også samarbeidspartnere deltar. SIK er også integrert i grunnutdanningen av aspiranter ved KRUS. Programmet skal evalueres våren 2007.

• Konflikthåndtering

Modul 1 ble gjennomført på våren med 16 deltagere. Modul 2 ble avholdt på høsten med 12 deltagere. I tillegg ble det avholdt et komprimert kurs med begge modulene over en uke for 16 deltagere fra Oslo fengsel.

- **Vold mot tilsatte**

Seminar om vold og trusselproblematikk ble arrangert på KRUS 4-5. desember med 72 deltagere. Rapporten «Vold mot tilsatte i kriminalomsorgen 2005» ble presentert. Seminaret hadde med bakgrunn i «handlingsplan mot vold og trusler mot tilsatte i kriminalomsorgen», fokus på oppfølging av tilsatte etter belastende hendelser.

Rådgivingspanel for godkjenning av programmer i kriminalomsorgen

I 2005 bestemte KSF at det skulle opprettes et rådgivningspanel for godkjenning av programmer i kriminalomsorgen. Sekretariatet som ledes fra KRUS ble opprettet kort tid etter. Panelet ble etablert i mars 2006 og består av fem personer fra ulike fagmiljøer utenfor kriminalomsorgen. Panelet ledes fra KSF. I 2006 har sekretariatet utarbeidet kriterier for godkjenning. Videre ble første program fremmet for panelet, en forhåndsvurdering av det kanadiske rusprogrammet NSAP. Panelet anbefalte at programmet prøves ut i norsk kriminalomsorg i form av en pilot

og at det igangsettes en norsk studie. Høsten 2006 ble programmet Ny start foreslått akkreditert, og søknadsprosessen igangsatt. Programmet skal opp til akkreditering i primo februar 2007.

- Rådgivningspanelet for godkjenning av programmer i kriminalomsorgen har anbefalt utprøving av det kanadiske rusprogrammet NSAP. Oversettelse av manualer er påbegynt, opplæring av seniorinstruktører og NSAP pilot settes i gang i 2007.

Statistikk

FoU-avdelingen utarbeider årlig en rekke statistikker: Nordisk statistikk for kriminalomsorgen, forvaringsstatistikk, volds- og trusselstatistikk mot tilsatte, samt norske bidrag til «International Roundtable for Correctional Excellence» og prognoser om utdanningsbehov for fengselsbetjenter og kapasitet i kriminalomsorgen. Det er også planlagt en engelsk versjon av nordisk statistikk i 2007.

Glimt fra aktiviteter på KRUS i 2006:

Forvaringsordningen - del av fengselets nye garderobe? KRUS på KROM-konferanse 12.-15. januar. (23/01 2006)
12.-15. januar arrangerte Norsk forening for kriminalreform (KROM) sin årlige kriminalpolitiske konferanse på Spåtind Høyfjellshotell. Tittelen på årets konferanse var Fengselets nye klær.

Kinesisk besøk - menneskerettighetsdialog på KRUS (24/01 2006)
Onsdag 4. januar fikk kriminalomsorgen offisielt besøk av en delegasjon fra kinesiske justismyndigheter. Besøket var i regi av Utenriksdepartementet, og var del av et større prosjekt med tittelen «Dialogue between China and Norway on Human Rights». Målet for besøket var å bidra til dialog om menneskerettsspørsmål og etikk relatert til kriminalomsorg i de to land.

FEBRUAR

KRUS fikk besøk fra Georgia (17/2- 2006) KRUS fikk besøk av en delegasjon med statssekretær Givi Mikadze i spissen. Besøket var en del av et studiebesøk, som ble organisert av norsk kriminalomsorgspersonell, som er på oppdrag i Georgia på oppdrag av Styrkebrønnen.

Aspirantene er ute i praksisfengsler (22/2-2006) Det merkes godt på KRUS at 150 aspiranter har «forlatt oss» for å fortsette sin utdanning i praksisåret. Forkurset er over og praktiske utfordringer, både når det gjelder nytt arbeidssted og bolig, er blitt hverdagen for de fleste.

JANUAR

Fullt hus på Fengselsskolen (10/01 2006) Tirsdag 3. januar 2006 startet et nytt kull sin utdanning på KRUS. Kullet består av 153 aspiranter, 73 kvinner og 80 menn. De fleste har tidligere praksis fra kriminalomsorgen og litt over halvparten av aspirantene har studiepoeng fra høyskolesystemet.

MARS

Metoder for utforming av kriminalomsorgsfaget (3/3-2006) En ny rapport fra KRUS handler om den videre utformingen av kriminalomsorgsfaget og sikter mot å skape en diskusjon blant interesserte om teoretiske og metodiske problemstillinger.

Sikkerhet i kriminalomsorgen (SIK) (13/3-2006) Sikkerhet i Kriminalomsorgen er nå inne i en ny fase. Implementeringen i fengslene er i slutfasen, mens Sikkerhet i friomsorgen (SIFO) er klart til oppstart.

Fagseminar om forvaltningssamarbeid på KRUS (13/3-2006) Kriminalomsorgen samarbeider med andre etater for å utvikle og systematisere arbeidet med straffedømte. For å utvikle og forsterke dette arbeidet er det etablert to prosjekter i hver region som har som oppgave å arbeide med samordning av planarbeid. Fagseminaret ble avholdt på KRUS 23. og 24. februar 2006.

Konferanse om samfunnsstraffen 22. mars (23/3-2006) KRUS har på oppdrag fra Justisdepartementet gjennomført en undersøkelse om samfunnsstraffen med fokus på de domfelte. Resultater fra undersøkelsen ble presentert på konferansen og statssekretær Anne Rygh Pedersen innledet.

Kvinner soningsforhold (27/3-2006) Jusstudenter fra JURK møtte på KRUS 27. mars 2006 for å informere om Juridisk rådgivning for kvinner - JURK, og å få informasjon om kvinners straffegjennomføring.

APRIL

Statsrådsbesøk på KRUS (5/4-2006) Justisminister Knut Storberget besøkte KRUS tirsdag 4. april og viste stor interesse. Etter omvisning og møte med ledelsen og tillitsvalgte inviterte han FoU-avdelingen på frokostmøte i departementet for å høre mer om hva slags forskning KRUS kan tilby.

Brobyggerprosjektet (7/4-2006) NIBR arrangerte tirsdag denne uken i samarbeid med KRUS faglig forum om «Brobyggerprosjektet: Mestring og muligheter for unge domfelte med somalisk og pakistansk bakgrunn». Statssekretær Anne Rygh Pedersen innledet.

«Rockpojken» på KRUS (1/6-2006) Gotlands teaters forestilling er vist nesten 4500 ganger siden premieren i 1982. Dette er blitt et «kultstykke» som handler om språkets makt, om betydningen av å lese bøker og utvikle evnen til å uttrykke seg.

Fagseminar om kontaktbetjentordningen (26/4-06) Politisk rådgiver Astri Aas-Hansen innledet det to dagers seminaret om kontaktbetjentordningen som ble arrangert på KRUS 25.-26. april.

«Best practice» foredrag fra England (28/4-06) Hva virker best i praksis mot overgripere? Clive Hollin fra Universitetet i Leicester gjesteforeleste på KRUS fredag, 28. april. Professor Hollin orienterte om hvilke program som har vist seg mest effektive overfor de alvorligste overgriperne i England.

VINN erfaringssamling i Bergen (24/4-06) På en erfaringssamling i Bergen fengsel diskuterte deltakerne blant annet rekruttering av kvinner til Vinn-samtalegrupper. Det er etter hvert gjort noen erfaringer med å gjennomføre grupper med kvinner både fra friomsorgen og fengsel.

Hyggelig besøk fra Estland (21/4-06) En delegasjon fra Estland besøkte Norge 18.-21. april og avsluttet med å besøke KRUS. Programmet deres i Norge har blant annet omfattet møte med det norske Justisdepartementet og besøk på Ringerike og Hassel fengsler.

MAI

Dømt til samfunnsstraff (29/5-06)

På oppdrag fra Kriminalomsorgens sentrale forvaltning har KRUS evaluert samfunnsstraffen siden loven trådte i kraft 1. mars 2002. Den tredje rapporten er en oppfølgingsstudie etter to foregående evalueringsrapporter om samfunnsstraffen av Torunn Højdahl og Ragnar Kristoffersen.

Forvaring og utviklingen for perioden 2002-2006 (31/5-06) er tittelen på en artikkel skrevet av forsker Berit Johnsen og jurist Birgitte Langset Storvik, som ble publisert i siste nummer av Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Gjennom en drøfting av et tallmateriale fra forvaringsdommene viser artikkelen blant annet at omfanget av bruken av forvaringsstraffen er noe større enn forventet.

Hvordan jobbe med voldsutsatte kvinner (22/5-06) Psykolog Cathrine Myklebust innledet om kvinner og vold på erfaringsamlingen i Bergen fengsel 20. april 2006.

JUNI

Nordisk utdanningssjefmøte i Reykjavik (8. og 9. juni) Harald Føsker deltok på møtet der deltakerne ble enige om å foreslå opprettet et Nordisk ledelsesakademi.

Faget i fokus VIII gikk av stabelen 7. og 8. juni 2006 på KRUS. Årets fagseminar ble åpnet av statssekretær Terje Moland Pedersen

Tema i år var «Fra fengsel til friomsorg». Arbeidsgruppe bestående av regiondirektør Ellinor Houm, avdelingsdirektør Andreas Skulberg og direktør Harald Føsker, utarbeidet programmet i år.

Målgruppene var også i 2006 ledere, fagansvarlige og samarbeidspartnere, og det kom ca 200 deltakere.

Fra programmet:
Fengsel og Friomsorg = Kriminalomsorg v/Kristin Bølgen Bronebakk

Vanlige mennesker – med uvanlige erfaringer v/Hanne Thommesen

Parallele sesjoner:
Individuell plan v/Hanne Thommesen
Elektronisk overvåking v/ Kjell Carlsson
Samarbeid fengsel og friomsorg i løslatelsesprosessen v/Anne Berit Holden, Lars Øster og Jan Erik Sandlie
Kriminalomsorgssenter v/Per Våge, Unni Lineikro og Leif Skaug

Endring og identitet v/Francine Boucher

Utdeling av «Kriminalomsorgens arbeidsmiljøpris for 2005» v/Kristin Bølgen Bronebakk

Paneldebatt handlet om: En «sømløs organisasjon» eller en «rød tråd?»
Innledning: Andreas Skulberg
Debattanter: Siv Hvidtsten, Elin Riise, Jorunn Foss, Jan Erik Sandlie, Ingeir Klemetrud
– ordstyrer Tor Kristen Grindaker.

Workshops:

- «Motivator» som prosjekt for kriminalomsorgen v/Baar Bias Damman
- SIFO + SIF = SIK v/Jens Thorstensen, Ida Stendahl og Ole Stageberg
- Framtidens IKT-løsninger i Kriminalomsorgen v/Bjørn Holstad
- Fra fengsel til friomsorg/fra friomsorg til fengsel v/Tore Råen og Sigurd Schultz.
- Tilbakefall fra friomsorg og fengsel v/Bo Kielstrup og Ragnar Kristoffersen
- Felles utdanning? Felles kompetanse? v/Egil Larsen og Siri G. Brock-Utne
- Veiledning i Kriminalomsorgen v/Arne Røed og Alida Markaskard

Miljøarbeid i fengsel (15/6-06) Miljøarbeid er viktig i rehabiliteringsarbeidet med domfelte. Dette innebærer at man tilrettelegger innsattes fengselshverdag og bruker fellesskapet på avdelingen strukturert, med rehabilitering som mål. I rapporten Miljøarbeid i fengsel har en arbeidsgruppe, på oppdrag fra KSF utviklet standarder for kvalitet i miljøarbeid i fengsel.

Studieemne Mestringstillit (14/6-06)

De to første kandidatene har nå fullført studieemnet Mestringstillit. Opplæringen er basert på håndboka Samtaler om kriminalitet, kognitiv endringsmetode: Bygging av mestringstillit», og er et samarbeid mellom KRUS og Høgskolen i Lillehammer.

Fagseminar om kontaktbetjentordningen (7/6-06)

KRUS og KSF arrangerte fagseminar om kontaktbetjentordningen. Seksti deltakere fra kriminalomsorgen var samlet i to dager på KRUS for å få nytt faglig påfyll i kontaktbetjentarbeidet.

AUGUST

Velferdsstatens velsignelser og farer (21/8-2006)

KRUS Dokumentasjon og debatt nr 2/2006 beskriver trekk ved norsk samfunnsutvikling som har bidratt til utvikling av kriminalitet de siste 40 årene. Undersøkelsen dekker et vidt spekter av ulike syn på forholdet mellom kriminalitet og samfunnsutvikling, men tar også opp og diskuterer forskjellige teorier om kriminalitet og mer individrettede forklaringer på «den kriminelle» og den enkeltes kriminelle handlinger.

Løslatt og hjemløs (31/8-2006)

Prosjektet «Bolig og bostedsløse etter fengselsopphold» er gjennomført på oppdrag fra Husbanken. Et viktig mål med prosjektet har vært å framskaffe og dokumentere kunnskap om innsattes boligsituasjon etter løslatelse fra fengsel.

SEPTEMBER

54 nye aspiranter på KRUS (4/9-2006)

Mandag møtte 54 nye aspiranter for å begynne utdanningen på KRUS etter det ekstraordinære opptaket tidligere i sommer. Av 838 søkere var det 28 kvinner og 26 menn som kom inn på skolen. De kommer fra hele landet og halvparten har allerede fengsels erfaring fra før. De starter nå på seks ukers kurs før de går ut i vikariater fram til februar 2007, da fortsetter de skolegangen sammen med det ordinære opptaket.

Kinesisk delegasjon på besøk (27/9-06)

Fengsels skolen fikk besøk av en kinesisk delegasjon, ledet av direktør Chen Zexian fra det kinesiske Akademiet for sosial-

vitenskap, lovinstuttet. Programmet i Norge omfatter besøk hos Stortinget, Sivilombudsmannen og KRUS, samt besøk til Ila og Oslo fengsel. Men de rekker også sightseeing i Oslo, så de får se Akershus festning, Holmenkollbakken og Frognerparken.

Tilbud om kurs i foreldreveiledning (29/9-2006)

Kriminalomsorgen har satt i gang en satsning på å kunne gi foreldreveiledning i alle store fengsler innen 2006. Foreldreveiledning krever en spesiell kompetanse, spesielt når det skal fokuseres på samvær med barna. KRUS tilbyr i november en opplæring av ledere for veiledningsgrupper og individuell veiledning av innsatte rettet mot foreldrerollen.

OKTOBER

Kvinneseminar i Arkhangelsk

40 tilsatte; alle opptatt av kvinners situasjon i og utenfor fengsel, var samlet til erfaringsutveksling i Arkhangelsk 10. og 11. oktober 2006. De russiske deltakerne jobber ved Akademiet i Ryazan, i fengsler i Mordovia, Mozhaisk og Arkhangelsk regionene, ved Pomor Universitetet i Arkhangelsk, ved sentre for voldsutsatte kvinner, rusbehandlingspoliklinikker og Høgskolen i Bodø. Den norske delegasjonen besto av Erik Såheim fra Justisdepartementet, Doris Bakken og Åsta Flått fra Bredtveit fengsel, Grethe Krogstie og Tanja Råsså Ødegård fra Stavanger fengsel, Torunn Højdahl fra KRUS og Karin Aaland fra Region nordøst. Ansvarlige for det faglige innholdet i seminaret var Doris Bakken (Twin Prison project) og Torunn Højdahl fra KRUS.

VINN - nå også i Sverige (5/10-06)

VINN - samtalegrupper for kvinner er i 2006 oversatt til svensk av Catharina Kransholm ved Hinseberganstalten i Sverige. Den svenske utgaven er tilpasset svensk kriminalomsorg av Torunn Højdahl ved KRUS og inneholder noe statistikk og henvisninger til relevant svensk litteratur. Temaene «Barn» og «Rus» er endret og bedre tilrettelagt for domfelte kvinner. VINN er spesielt egnet for kvinner som gjennomfører samfunnsstraff og kvinner i fengsel.

Ny rapport om vold mot tilsatte (6/10-06) Volds og trusselproblematikken er et område som er i fokus i norsk

kriminalomsorg. Denne rapporten omhandler vold mot tilsatte i 2005. Den er en del av et større kunnskaps- og erfaringsgivende arbeid, som skal bidra til forebygging av vold mot tilsatte i kriminalomsorgen.

KRUS prioriteres i statsbudsjettet

(9/10-06) Regjeringen Stoltenbergs forslag til Statsbudsjett for 2007 ble lagt frem med fokus på KRUS og kriminalomsorgen generelt. KRUS fikk en økning på 36,7 millioner i forhold til 2006, som følge av ekstraopptaket i september 2006 og nytt ekstraopptak i september 2007. Nye fengselsplasser og økt kapasitet ved friomsorgskontorene er sentrale tiltak i regjeringens plan for å redusere køen.

54 aspiranter ut i praksis (17/10-2006)

Aspirantene fra det ekstraordinære opptaket i 2006 avsluttet fredag 13. oktober et seks ukers forkurs på KRUS. De skal nå ut å jobbe på selvstendig basis, før de innlemmes i praksisåret 1. februar 2007. Dette forkurset har vart to uker lenger enn det ordinære forkurset, for at de skulle bli bedre rustet til å jobbe som betjenter.

Arbeidsdriftkonferansen på KRUS

(18/10-2006) Det ble over hundre påmeldte til Arbeidsdriftkonferansen som fant sted på KRUS torsdag 19. og fredag 20. oktober. Programmet omfattet både presentasjon av NHOs syn på trender og behov i fremtidens arbeidsmarked og det NAV ser som utfordringer på tiltakssiden.

Etatsutdanning for tilsatte i verks-

driften (25/10-2006) Søknadsfristen, nærmer seg for å melde seg på Kriminalomsorgens etatsutdanning for tilsatte i verksdriften. Fjernundervisningen er databasert, og deltakerne er avhengig av tilgang til internett for å delta i utdanningen, som blir gjennomført i tidsrommet februar til november 2007.

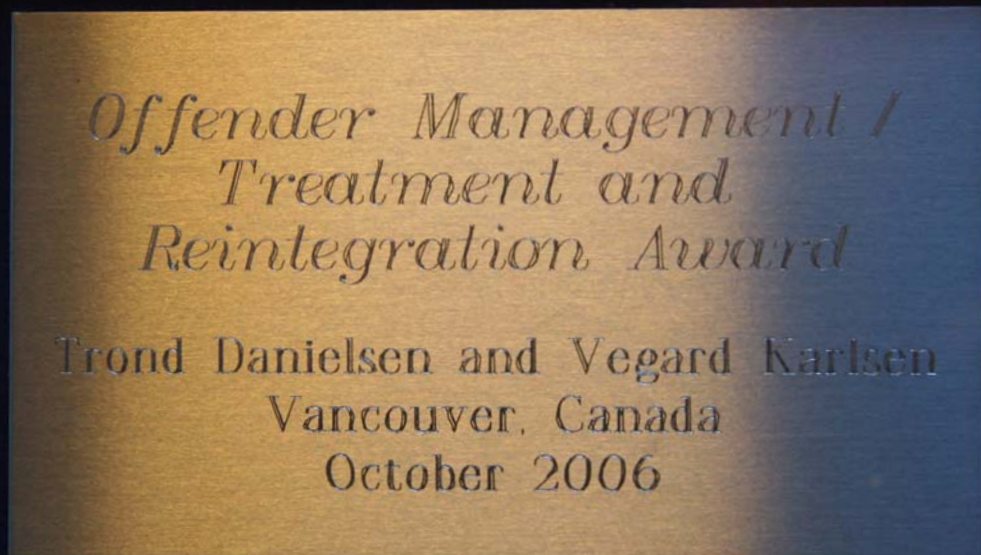
NOVEMBER

Internasjonal pris til KRUS, Region

Øst og Oslo fengsel Prisen i klassen «Offender Management/Treatment and Reintegration» ble tildelt for manualen «Kvalitet i varetektsarbeidet.» Manualen er først og fremst et verktøy for betjenter i arbeidet med varetektsinnsatte. Den gir imidlertid også en oversikt over området som kan nyttiggjøres av samarbeidspartnere i og utenfor strafferettspleien. Prisen ble utdelt på ICPAs årlige konferanse «Correctional Complexities; Managing Diverse Offender Populations» som ble arrangert i Vancouver, Canada 22. - 26. oktober. Juryens formann uttalte blant annet at det norske bidraget «...er en systematisk tilnærming til å øke og sikre kvaliteten i det praktiske og daglige arbeide med varetektsinnsatte.»

Prisvinnerne Trond Danielsen, KRUS og Vegard Karlsen, Oslo fengsel ga plaketen videre til ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk slik at den kan få en sentral plass i departementet. ICPA har medlemmer fra over 70 land og har som formål å styrke forståelsen og det faglige arbeidet innenfor kriminalomsorgssektoren.

Den siste regionssamlingen i SIFO (7/11-2006) 2. og 3. november var alle tilsatte i friomsorgen region sør og tilsatte fra regionskontoret samlet i Tønsberg. Fra mai og frem til nå har alle regionene hatt samlinger i Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo. Samlingene har vært oppstarten til det lokale arbeidet med sikkerhet på det enkelte friomsorgskontor.

Avsluttende samling i SIK-programmet (9/11-2006) KSF og KRUS inviterte til avsluttende samling i SIK i region Øst og Sørvest 9. - 10. november. Målet med samlingen var å legge et godt grunnlag for det videre arbeidet med SIK lokalt. Lokale erfaringer med SIK var derfor et viktig aspekt ved samlingen.

NY KRUS rapport: Før og nå (10/11-2006) Om konsekvensene av organisatoriske endringer for samhandling mellom fanger og betjenter i et utvalg av lukkede fengsler. Av Yngve Hammerlin og Charlotte Mathiassen.

Seminar om høgskoleutdanning (14/11-2006) Tirsdag 14. november ble det arrangert et seminar på KRUS om mulig omgjøring av fengselsbetjentutdanningen til høgskoleutdanning. Statssekretær Anne Rygh Pedersen deltok fra politisk ledelse.

NFFs landsmøte (24/11-2006) KRUS direktør Harald Føsker deltok på landsmøtet da forbundsleder Roar Øvrebø takket for seg.

...om å stå alene... (11/9-2006) 23.-24. november 2006 arrangeres på Rica Hell hotell i Stjørdal en nasjonal kon-

feranse: Om fagutvikling for tiltak rundt personer med utviklingshemming som er dømt til særreaksjonen tvungen omsorg.

Avslutning på KRUS (28/11-2006) Tirsdag 28. november var det høytidelig avslutning på teoriåret for aspirantene i Auditoriet på KRUS. Avdelingsleder Egil Larsen ønsket velkommen og Stein Medbye spilte gitar. Det var tale ved Kristin Bølgen Bronebakk og Harald Føsker som også overrakte vitnemålene.

Avslutning for verksbetjentene (30/11-2006) Torsdag 30. november var det avslutning på verksbetjentutdanningen på KRUS. 26 deltakere fikk sine vitnemål utlevert etter den siste kursuka på Teisen.

DESEMBER

KRUS-katalogen 2007 (14/12-2006) Katalogen ble sendt ut til alle enheter i kriminalomsorgen direkte fra trykkeriet. Årets katalog gjelder for hele 2007, men endringer vil fortløpende bli lagt ut på nettsidene våre.

To nye publikasjoner går i trykken før jul: «Vend om i tide/ Det er ingen skam å snu» (KRUS dokumentasjon og debatt nr 3/2006) av Thomas Ugelvik og Tore Rokkan og «Fengslet som endringsarena» (KRUS håndbok nr 3/2006) redigert av Egil Larsen.

Samarbeid nasjonalt og internasjonalt

KRUS har i særlig grad vært opptatt av nettverksbygging med andre fag- og forskningsmiljøer. Her kan det bl.a. nevnes at vi har:

- Samarbeidet med Norsk institutt for by- og regionsforskning om rapportene «Løslatt og hjemløs» samt "Evaluering av Brobyggerprosjektet. Arbeid overfor unge domfelte menn med somalisk og pakistansk bakgrunn".
- Arrangert internasjonal konferanse om samfunnsstraffen med deltakere fra Høyesterett, rusbehandlingsinstitusjoner, samarbeidende institusjoner, Akademiet i Ryazan og regionen Ryazan i Russland.
- Samarbeider med de andre nordiske landene gjennom Nordisk programforum. Dette er et fellesskap mellom de nordiske landene som arbeider med å koordinere, utvikle og utveksle erfaringer i forhold til programdrift, utvikling og forskning. Gjennom dette ønsker man å heve kvaliteten på programvirksomheten. I 2006 stod Norge som arrangør for det årlige møtet.
- Presentert hvordan transformativ prosesser kan anvendes i fengsel på møte med ledere for alle konfliktrådene i Norge (i regi av Konfliktrådssekretariatet).
- Innledet samarbeid med dansk kriminalomsorg om rekruttering av etniske minoriteter til kriminalomsorgen og arbeid overfor etniske minoriteter (varetekstsinnsatte og domfelte).
- Presentert erfaringer med samfunnsstraffen på en rekke regionale seminarer og konferanser for dommere, påtalemyndigheter, tilsatte i friomsorgen og deres samarbeidspartnere.
- Deltatt på nordisk internforsker møte i Finland med foredrag om samfunnsstraffen og arbeid overfor etniske minoriteter – transformativ praksis.
- Deltatt på nordisk internforsker møte og i en internasjonal forskningsarbeidsgruppe – IRCE (International Roundtable of Correctional Excellence). Gruppen leverer statistikk og analyse ("benchmarking") av kriminalomsorgen i medlemslandene. Flere arbeidsrapporter er utarbeidet i 2006 og oversendt ekspedisjonssjefene i medlemslandene.
- Samarbeidet med Kriminalomsorgens IT-tjeneste (KITT) om å utarbeide og implementere en kravspesifikasjon for registrering av gjerningsdatoer i etatsregistrene med tanke på fremtidig tilbakefallsstatistikk for kriminalomsorgen. Prosjektet er basert på et samarbeid om residiv med kriminalomsorgen i de andre nordiske landene. Arbeidet med å kvalitetssikre datagrunnlaget som skal benyttes i kommende residivanalyser, vil fortsette i 2007. Analysekrav skal også fastsettes.

- Arrangert erfaringsamling i Arkhangelsk i Russland for 40 deltakere som alle bidro med teori og erfaringer om kvinners situasjon i og utenfor fengsel. Både fra norsk og russisk side ble erfaringer med VINN- samtalegrupper for kvinner presentert.
- Bidratt i faglige dialoger og samarbeid med kvinnefengsler i Mozhaisk regionen og i republikken Mordovia i Russland.
- Faglig samarbeid om opplæring i den svenske versjonen av VINN-samtalegrupper for kvinner med svensk kriminalvård.
- KRUS er medlem av Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning (NADE, Norwegian Association for Distance and Flexible Education) og deltok på en internasjonal kongress om *E-læring* arrangert av EDEN i Wien, 2006.
- KRUS deltok på et nordisk seminar, arrangert av KUC i Danmark, med tema *Ledelse og konflikthåndtering*, i 2006.
- Det er etablert samarbeid mellom KRUS og KUC om utvikling av ny betjentutdanning, og samarbeidet fortsetter i 2007.
- KRUS deltok på et møte med Direktoratet i København om betjentutdanning.
- KRUS aspiranter besøkte akademiet i Ryazan i november 2006: Fem aspiranter reiste til Moskva den 19. november, sammen med Karl Olav Aronsen fra Bodø fengsel som fungerte som tolk. Turen er beskrevet av aspirantene i en egen reiseskildring på KRUS nettsider.
- Ledergruppen på KRUS reiste over til Ryazan i Russland i desember for å gjøre avtaler om kontakt til forskningsmiljøer i Norge og videre studentutveksling.
- Det er etablert kontakt med kriminalomsorgen i Østerrike og avtalt faglig samarbeid framover.
- KRUS deltok på ICPAs årlige konferanse "Correctional Complexities; Managing Diverse Offender Populations" som ble arrangert i Vancouver, Canada 22. - 26. oktober. Og fikk der overrakt prisen "Offender Management/ Treatment & Reintegration Award" for arbeidet med Varetekthåndboken.
- KRUS deltok i en arbeidsgruppe for utvikling av et nasjonalt lederutviklingsprogram i kriminalomsorgen, LUP.
- KSF og KRUS arrangerte i september 2006 et internasjonalt personalopplæringsseminar for kriminalomsorgen på Lillehammer. Seminaret ble holdt på vegne av Europarådets styringsgruppe for handlingsplanen for fengselsreformer i Russland. Seminaret ble avholdt på engelsk og russisk med simultantolkning.

KRUS-publikasjoner i 2006

Ugelvik, Thomas (2006): **Vend om i tide: En evaluering av SNU-prosjektene i Trondheim og Bergen.**
Rokkan, Tore (2006): **Det er ingen skam å snu: En evaluering av SNU-prosjektene i Oslo.** Oslo: KRUS *Dokumentasjon og Debatt* nr. 3/2006.

Prosjektet *Snu unge lovbrytere i tide* har vært et treårig prosjekt for samarbeid om unge lov- brytere før, under og etter soning i fengsel og friomsorg. Kriminalomsorgen har hatt ansvar for tre av delprosjektene: Ung-firer'n i Trondheim, Ung-risk i Bergen og Stifinner'n jr. i Oslo.

Hammerlin, Yngve, Mathiassen Charlotte og Strand Thomas W.(2006): **Velferdsstatens velsignelser og farer.** Oslo: KRUS *Dokumentasjon og debatt* nr. 2/2006.

Denne rapporten handler om kriminaliteten og samfunnsutviklingen i Norge de siste 40 år. Sentralt er trekk ved samfunnsutviklingen, trekk ved kriminalitetsutviklingen og forholdet mellom disse størrelsene. Et utgangspunkt er dermed at samfunnsutviklingen og kriminalitetsutviklingen skal forstås i sammenheng: hvilke dimensjoner ved samfunnsutviklingen kan være fruktbare for å forstå kriminaliteten, og hvordan kan kriminaliteten og kriminalitetskontrollen brukes til å belyse samfunnsutviklingen mer generelt.

Højdahl Torunn og Kristoffersen, Ragnar (2006): **Dømt til samfunnsstraff.** Oslo: KRUS, *Dokumentasjon og debatt* nr. 1/2006

Dette er den tredje KRUS-rapporten om samfunnsstraffen. Rapporten presenterer statistikk, tilbakefall og funn fra en spørreundersøkelse med 268 deltakere og fra 51 intervjuer. Enkelte anbefalinger kan spores tilbake til de to foregående evalueringene, som viser at noen sentrale utfordringer fortsetter å eksistere i samfunnsstraffen. Blant nye anbefalinger kan nevnes behovet for å styrke formidlingskompetansen til tilsatte som driver programmer, samt behovet for mer tilpassede tiltak for de yngste og for kvinner.

Hammerlin, Yngve og Mathiassen Charlotte (2006): **Før og nå – om konsekvensene av organisatoriske endringer for samhandling mellom fanger og betjenter i et utvalg av lukkede fengsler.** Oslo: KRUS, *Rapport* nr. 5/2006

Denne rapporten er resultatet av forskningsoppdraget «Hva er konsekvensene av økt delegering av oppgaver for relasjonene mellom fengselsbetjent og innsatt? Både fengselsbetjentes og innsattes situasjon bør belyses». Undersøkelsen har avdekket problematikker med hensyn til: informasjon og kommunikasjon, forholdet mellom idealer og realiteter, tidsmangel og rollekonflikter i den institusjonelle organiseringen, strukturelle problemer i forhold til formidling og makt, samt problematikker rundt kontaktbetjentordningen per i dag.

Hammerlin, Yngve og Strand, Thomas W. (2006): **Vold mot tilsatte i kriminalomsorgen 2005**. Oslo: KRUS *Rapport* nr. 4/2006
Denne rapporten omhandler forskjellige former for vold - herunder trusselformer – mot tilsatte i kriminalomsorgen i 2005. Den er en oppfølging og videreføring av tilsvarende rapport fra 2004 (Hammerlin & Strand 2005). Voldsproblematikken er kompleks og mangfoldig, og må forstås og forklares med dette utgangspunktet. Det ser ut som om kriminalomsorgen igjen har unngått de mest alvorlige formene for kvestende legemsvold i 2005. Det er imidlertid helt sentralt å anerkjenne at det, som tidligere år, er mange som sliter med betydelige problemer og belastninger i etterkant av en voldshendelse. Dette må tas alvorlig i det oppfølgende omsorgsarbeidet.

Ploeg, Gerhard (2006): **Straff i institusjon. En evaluering av § 12-ordningen etter innføring av straffegjennomføringsloven og rusreformen**. Oslo: KRUS, *Rapport* nr. 3/2006.
§12 i den norske straffegjennomføringsloven handler om en alternativ form for soning av en fengselsstraff. Generelt sett er fengslene og store institusjoner fornøyd med hvordan § 12 fungerer etter endringene i straffegjennomføringsloven og etter rusreformen. Mindre institusjoner og de som ikke ligger under et helseforetak har fått det tøffere. Rapporten avsluttes med en rekke anbefalinger og forslag som er ment å gjenopprette en bredere praksis der kvaliteten i arbeidsprosessene og rettslikhet for søkere blir ivaretatt.

Drægebø, Heidi (red.); Bakken, Doris; Eriksen, Torbjørn; Johannessen, Øyvind; Myrland, Lise; Risnes, Erik og Øster, Lars: **Miljøarbeid i fengsel**. Oslo: KRUS, *Rapport* nr. 2/2006.

Arbeidsgruppen foreslår å se miljøarbeid som en overordnet og strukturerende helhet, og altså som ikke kun et supplement til de allerede eksisterende tiltakene i fengsel. Eksempler på dette er Kontaktbetjentordning og programvirksomhet, som har egne faglige ben å stå på. Samtidig som de skal ha et ben innenfor et helhetlig miljøarbeid, slik at de ulike tiltakene trekker i samme retning.

Bergander, Klaus og Johnsen, Berit (2006): **Natur- og samfunnsvitenskapelige metoder som anses etisk forsvarlige og mest hensiktsmessige i den videre utforming av kriminalomsorgsfaget**. Oslo: KRUS, *Rapport* nr. 1/2006.

Kriminalomsorgen er i en prosess hvor det er viktig å stille spørsmålene: «Hvem er vi, hva vil vi og hvordan kommer vi dit?». Rapporten handler om den videre utformingen av kriminalomsorgsfaget og sikter mot å skape en diskusjon blant interesserte om teoretiske og metodiske problemstillinger på veien mot en høyskolebasert utdanning for tilsatte i kriminalomsorgen.

Alnæs, Øyvind (2006): **Fengsel - forbryterskole eller rehabiliteringsanstalt?** Oslo: KRUS, *Småskrift* nr. 1/2006

Dette småskriftet er en tilrettelagt versjon av Øyvind Alnæs sin masteravhandling i rettsosjologi. Den undersøker i hvilken grad straffegjennomføringen med de tiltakene som tilbys - skole, arbeid og program - oppfyller formålet om rehabilitering sett fra de innsattes perspektiv. I undersøkelsen er det intervjuet 14 innsatte og foretatt skriftlig spørreundersøkelse (med 50 % svarrespons) ved Ringerike fengsel (lukket fengsel) og Berg fengsel (åpent fengsel).

Larsen, Egil (red.) (2006): **Fengselet som endrings-arena: Bok for fengselsbetjenter**. Oslo: KRUS *Håndbok* nr. 3/2006.

Denne boka og disse artiklene har vokst fram som et behov i grunnutdanningen på KRUS etter at vi fikk ny straffegjennomføringslov, regionaliseringen av kriminalomsorgen og nye (fag)strategier. Vi har valgt å presentere svært ulike artikler; noen er korte, andre lange, noen er kompliserte, noen inneholder momenter som er kritiske til sider ved kriminalomsorgens virksomhet og våre metodevalg.

Helgesen, Janne (red.); Ekhaugen, Ellen; Fredwall, Terje; Heir, Ole Johan; Pettersen, Svein; Salvesen, Espen og Råen, Tore: **Rusmiddelkunnskap for tilsatte i kriminal-omsorgen**. Oslo: KRUS *Håndbok* nr. 2/2006.

Tema for denne håndboken er rusmidler som alkohol, legemidler og narkotika og kontrollen av disse i kriminalomsorgen. Omlag 60 % av alle innsatte oppgir å ha et rusproblem (Friestad & Hansen 2004), og rusmidler er ofte direkte eller indirekte en årsak til mye av kriminaliteten som begås. Rusmiddelmisbruk kan dessuten gi fysiske og psykiske problemer/ skader. Håndboken gir først et historisk tilbakeblikk, og ser så på dagens situasjon med hensyn til rusmiddelproblematikk. Deretter presenteres lovverk og retningslinjer som regulerer narkotikamisbruk generelt, og Straffegjennomføringslovens bestemmelser som er relevante i forhold til narkotikakontroll. Så tar vi opp etiske problemstillinger og dilemma. Videre rettes fokus mot utfordringer knyttet til arbeidet med motivasjon og rehabilitering. Et kapittel gir grunnleggende rusmiddelkunnskap, herunder stoffgrupper, virkning og bruk. De to siste kapitlene tar for seg kontroll og tester i fengsel og friomsorg.

Isdal, Per (red.); Dammann, Baar Bias; Bergerud, Kjersti og Killingstad, Halvor: **Håndbok i studiegrupper om vold**. Oslo, KRUS *Håndbok* nr. 1/2006. Dette er en håndbok i studiegrupper om vold. Studiegroppene og denne håndboken tar utgangspunkt i Håndbok for samtalegrupper for voldsdømte (Isdal & Dammann 2003). For å kunne bruke studiegruppemetodikken og denne håndboken, forutsettes det at man har gått gjennom Håndbok for samtalegrupper for voldsdømte.

Stendahl, Ida og Stageberg, Ole: **SIFO håndbok** Oslo: KRUS

SIFO «Sikkerhet i Friomsorgen» er en håndbok utarbeidet spesielt for friomsorgen. Håndboka presenterer teori og problemstillinger som er relevante for sikkerheten på friomsorgskontorene. Sentrale temaer er risiko, kultur og beslutningstaking. Håndboka har et eget kapittel med øvelser og gir rammer og struktur for hvordan friomsorgskontorene kan arbeide med SIFO i hverdagen.

Dyb, Evelyn; Brattbakk, Ingar; Bergander, Klaus og Helgesen, Janne: **Løslatt og hjemløs. Bolig og bostedsløshet etter fengselsopphold**. Oslo: NIBR/ Byggforsk/KRUS 2006.

I rapporten har Byggforsk/NIBR og Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) på oppdrag fra Husbanken kartlagt og dokumentert tidligere innsattes boligsituasjon etter løslatelse. I undersøkelsen fremkommer det at to av tre innsatte mangler bolig to måneder eller mindre før løslatelse og er dermed å betrakte som bostedsløse. I rapporten kommer forfatterne Evelyn Dyb, Ingar Brattbakk, Klaus Bergander og Janne Helgesen med en rekke anbefalinger til tiltak som kan bidra til at færre som løslates fra fengsel blir bostedsløse. Å ha bolig ved løslatelse, at bolig er avklart i god tid og at tilbudet er tilpasset den enkelte, er avgjørende forhold.

Gotaas, Nora og Højdahl, Torunn (2006): **Evaluering av Brobyggerprosjektet. Arbeid overfor unge domfelte menn med somalisk og pakistansk bakgrunn.** Oslo: Samarbeidsrapport NIBR/KRUS 2006.

Noen av deltakerne i Brobyggerprosjektet har tilbrakt over halvparten av sitt liv etter fylte 15 år enten i fengsel eller under kontroll av kriminalomsorgen. Evalueringen viser at enkelte av deltakernes livserfaringer er knyttet til kriminalitet, stoff og institusjonstilværelse (fengsel), og særlig for somalierne: brutte bånd og mangel på nærstående personer. Det er et stort behov for å lage sammenbindene funksjoner, ansvarsgrupper og framtidsplaner slik at systemet tilpasses de domfeltes bevegelser gjennom kriminalomsorgen og ut i frihet.

Hammerlin, Yngve (2006): **Det lidelsesproduserende hverdagslivet. Om samfunnets og hverdagens lidelsesproduksjon relatert til en av lidelsens uttrykks- og handlingsformer: Å bryte livet.**

Impuls - tidsskrift for psykologi, nr. 1 s. 11-22
I denne artikkelen drøftes tallmateriale fra forvaringsdommene avsagt fra bestemmelsen om forvaring trådte i kraft 1. januar 2002 og fram til 21. mars 2006. Det viser seg blant annet at omfanget av bruken av forvaringsstraffen er noe større enn forventet. Det stilles også spørsmål om dreiningen av bruken av forvaringsbestemmelsen opp mot ulike former for grov kriminalitet innenfor organiserte nettverk er en ønskelig utvikling.

Johnsen, Berit og Storvik, Birgitte Langset (2006): **Forvaring og utviklingen for perioden 2002-2006.** *Nordisk Tidsskrift for kriminalvidenskap*, nr. 1 s. 51-67

I denne artikkelen drøftes tallmateriale fra forvaringsdommene avsagt fra bestemmelsen om forvaring trådte i kraft 1. januar 2002 og fram til 21. mars 2006. Det viser seg blant annet at omfanget av bruken av forvaringsstraffen er noe større enn forventet. Det stilles også spørsmål om dreiningen av bruken av forvaringsbestemmelsen opp mot ulike former for grov kriminalitet innenfor organiserte nettverk er en ønskelig utvikling.

Johnsen, Berit (2006): **Forvaring – et barn av sin tid?** *Materialisten*, nr. 4 s.53-89. I lys av teori om aktuarrett søker man i denne artikkelen å forstå hvorfor utformingen av forvaringsbestemmelsen ble som den ble. Ut fra samme teori, sammen med «What works» tilnærmingen, søker man også å forstå praktiseringen av forvaringsbestemmelsen og utformingen av dens innhold. Til slutt gjøres det noen ansatser om sette forvaringsbestemmelsen inn i rammene av teorier og forståelsesmåter av modernitet og postmodernitet.

Johnsen, Berit (2006): **Forvaring: Ny straff? Utvidet straff?** Publisert på nettstedet www.kriminalpolitikk.uio.no

Artikkelen diskuterer om forvaring er en ny straff eller om forvaring er «sikring i ny drakt», dvs. en videreføring av den gamle sikringsbestemmelsen. Likeledes tar artikkelen for seg forvaringsstatistikken og sammenligner denne med tall fra de 10 siste årene sikringsinstituttet eksisterte.

Strand, Thomas W (2006): **Mot en senmoderne kriminalomsorg?** *Materialisten*, nr. 1 s. 55-76
Målet med artikkelen er tredelt: For det første å se på innføring av kriminalitetskartleggingssystemet OASys i Norge. For det andre skal denne nye teknologien plasseres i forhold til en diskusjon om bevegelsen fra moderne til senmoderne former for kriminalitetskontroll. For det tredje skal den forsøke på peke på enkelte konsekvenser et slikt retningskifte har fått og vil kunne få.

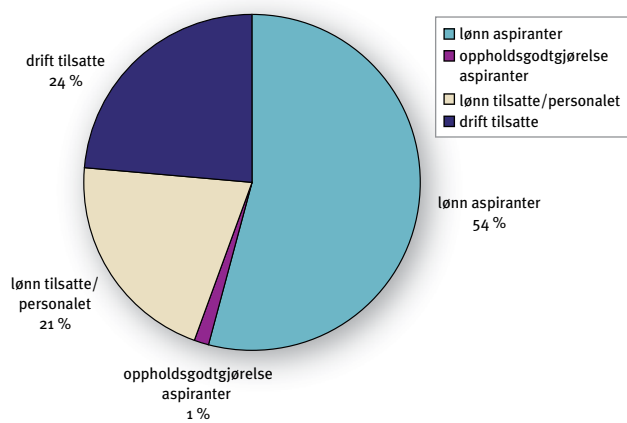
Kristoffersen, Ragnar (2006): **Resultater og utfordringer i samfunnsstraffen, Rett på sak**, Trondheim, Domstolsadministrasjonen, nr. 4/2006
Artikkelen trekker fram og drøfter noen sentrale utviklingstrekk i samfunnsstraffen, der også mer uventede utviklingstrekk blir viet oppmerksomhet. Artikkelen stiller også spørsmål ved anvendelsesområdet for samfunnsstraffen.

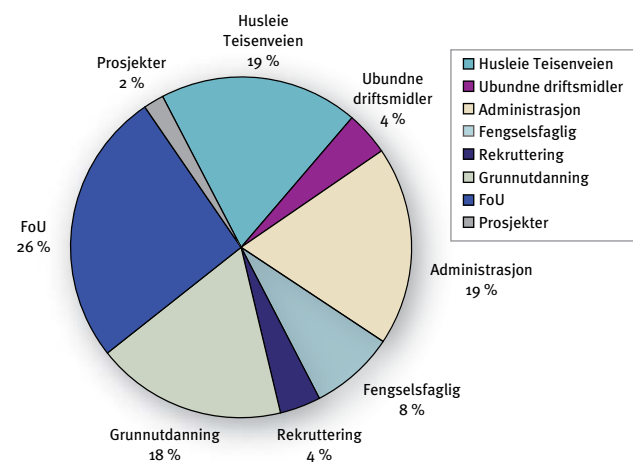
KRUS-administrasjonens nøkkeltall 2006

Budsjett og regnskap

Kostnadsfordeling for 2006 Totalt kr 123,3 millioner kroner

Kostnader fordelt på avdelinger for 2006 Totalt kr 54,7 millioner kroner Eksklusiv lønn og oppholdsgodtgjørelse aspiranter

Budsjettrammen før inntekter og refusjoner var i 2006 på 121 millioner kroner. Dette er en økning på 6,2 millioner fra 2005. Totale kostnader var på kr 123 millioner. Oppholdsgodtgjørelse og lønn til aspiranter utgjør 54 % av totale kostnader. Lønn

til personalet beløper seg til 21 %, mens kostnader til drift var på 24 % av totale kostnader. Andre driftskostnader ble totalt 30,7 millioner. Dette er en økning på 9,1 millioner fra 2005.

Tall i NOK 1.000

	2003	2004	2005	2006
Budsjettramme				
Budsjettramme før inntekter og refusjoner	130 032	132 692	114 887	121 126
Inntekter og refusjoner	1 951	2 584	1 751	1 592
Total budsjettramme til drift	131 983	135 276	116 638	123 621
Driftskostnader				
Lønn og andre personalkostnader	103 361	110 535	94 629	92 642
Andre driftskostnader	27 076	23 887	21 524	30 687
Totalt kostnader	130 437	134 422	116 153	123 329

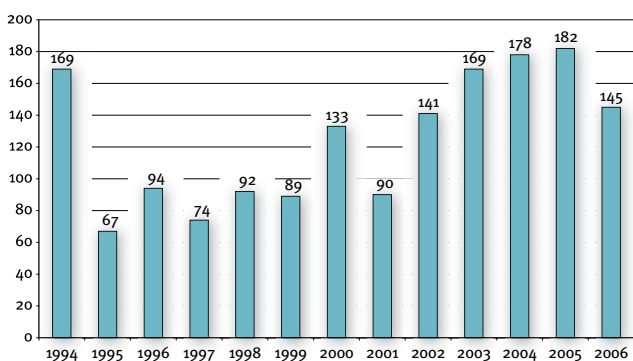

Administrasjonssjef
Tor Grindaker

STATISTIKK: GRUNNUTDANNINGEN

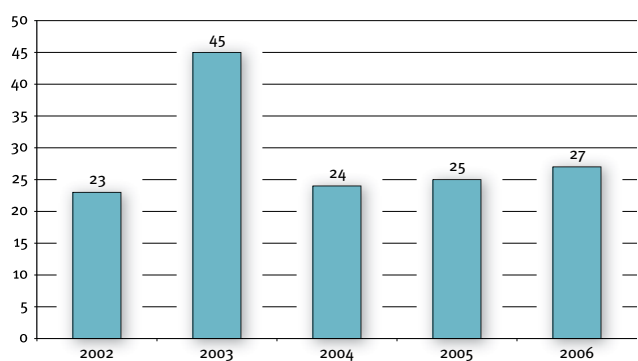
Uteksaminerte aspiranter 1994-2006

Antall aspiranter 1994 - 2006

Uteksaminerte verksbetjenter 1994-2006

Antall verksbetjenter 2002 - 2006

Aspirantkullene ved Fengselskolen 2006

Kull	Dato oppstart	Antall ved oppstart	Antall per 31.12.06	Antall uteksaminerte
Teoriår, ordinært	4/1	102		98
Praksisår, ordinært	4/1	153	145	

UTEKSAMINERTE ASPIRANTER 1994-2006

År	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Antall	169	67	94	74	92	89	133	90	141	169	178	182	145

UTEKSAMINERTE VERKSBJETJENTER 2002–2006

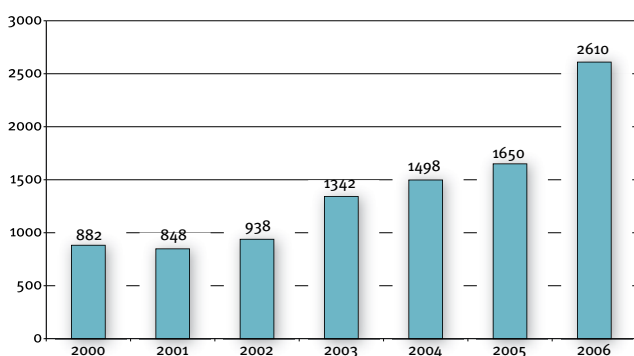
År	2002	2003	2004	2005	2006
Antall	23	45	24	25	27

Søkere til Fengselsskolen 1994–2006

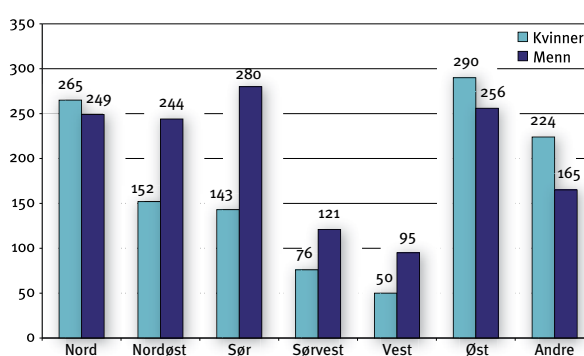
1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
2200	1375	1089	1060	740	724	607	802	1365	1722	1139	875	1817

STATISTIKK: KURSVIRKSOMHET

Kursdeltakere 2000 - 2006

Kursdeltakere fordelt på regioner

Kursdeltakere:

Totalt 2610 kursdeltakere er registrert som deltakere på kurs, seminarer eller møter som var tilbudt i KRUS-katalogen eller på krus.no i 2006.

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Deltakere	882	848	938	1342	1498	1650	2610

Kursdeltakere fordelt på regioner:

Region	Kvinner	Menn	Totalt
Ukjent	151	164	315
Region Nord	114	134	248
Region Nord-øst	112	212	324
Region Sør	78	150	228
Region Sør-vest	54	55	109
Region Vest	42	75	117
Region Øst	143	166	309
SUM	670	887	1650

Antall gjestedøgn på KRUS-hotellet:

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gjestedøgn	1909	1476	1700	1890	1659	1869	1667

Tilsette ved KRUS, per 31. desember 2006

Direktør Harald Føsker

Administrasjonen

Tor Grindaker

(administrasjonssjef)

Marit Eeg (kontorsjef)

Ottar Evensen (rådgiver)

Gunnar Fjeldberg (IT-konsulent)

Maria Hellum (konsulent)

Lillian Langberget

(førstesekretær)

Hege M. Lindheim

(IT-konsulent)

Gro Løw (konsulent)

Eldar Steindal

(økonomikonsulent)

Tove Rosanowsky (førstesekretær)

Wenche Storholt (konsulent)

Erna Woldvik (førstesekretær)

Elin Viko (sekretær)

Grunnutdanningen

Egil Larsen (avdelingsleder)

Siri Gaarder Brock-Utne

(fengselsinspektør)

Anne Mari Dahl

(assisterende avdelingsleder)

Knut Andersen (seniorrådgiver)

Klaus Bergander (lektor)

Arvid Berge

(undervisningsinspektør)

Anne Bukten (lektor)

Trond Danielsen (lektor)

Heidi Drægebø (lektor)

Ellen M. J. Ekhaugen

(fengselsførstebetjent)

Geir Eskeland (fengselsfaglærer)

Knut Evensen (fengselsfaglærer)

Vår Grytbakk (jurist)

Christian Grønvold

(fengselsførstebetjent)

Lars Haga (fengselsførstebetjent)

Siv Hjøllnes (sosiolog)

Vigdis Hult (lektor)

Egil Jensen (fengselsfaglærer)

Sven Lystad (lektor)

Kirsti Nymo (lektor)

Johnny Skogstad

(fengselsførstebetjent)

Vidar Skogvoll

(fengselsførstebetjent)

Sven-Erik Skotte (jurist)

Trygve Solli (sosionom)

Birgitte L. Storvik (jurist)

Knut Sørensen (fengselsfaglærer)

Annette Sund (lektor)

FoU-avdelingen

Janne Helgesen (avdelingsleder)

Kjersti Fjærestad

(fengselsførstebetjent)

Yngve Hammerlin (forsker)

Kristin Opaas Haugli (rådgiver)

Torunn Højdahl (rådgiver)

Berit Johnsen (forsker)

Ragnar Kristoffersen (forsker)

Gro Heidi Løvendahl Johansen

(rådgiver)

Eva K. Nergård

(avdelingsbibliotekar)

Tore Rokkan (rådgiver)

Ole Stageberg (rådgiver)

Ida Stendahl (rådgiver)

Christine Sørøy (rådgiver)

Jens Thorstensen (prosjektleder)

Hans Tvedte (rådgiver)

Sluttet 2006

Christian Gjerstad

Finn Grav

Anne Høiby

Inger Marie Kveberg

Birgitte Storvik

Thomas Strand

Permisjon 2006

Øyvind Johannessen (1/9)

Per Erik Lund (1/9)

Vivian Nicolaysen (1/1)

Gerhard Ploeg (1/3)

Kristin Stenshol Rojahn (1/8)

Aspirantnemnda

Direktør Harald Føsker,

KRUS (leder)

Regiondirektør Ellinor Houm,

Region Øst

Assisterende regionsdirektør

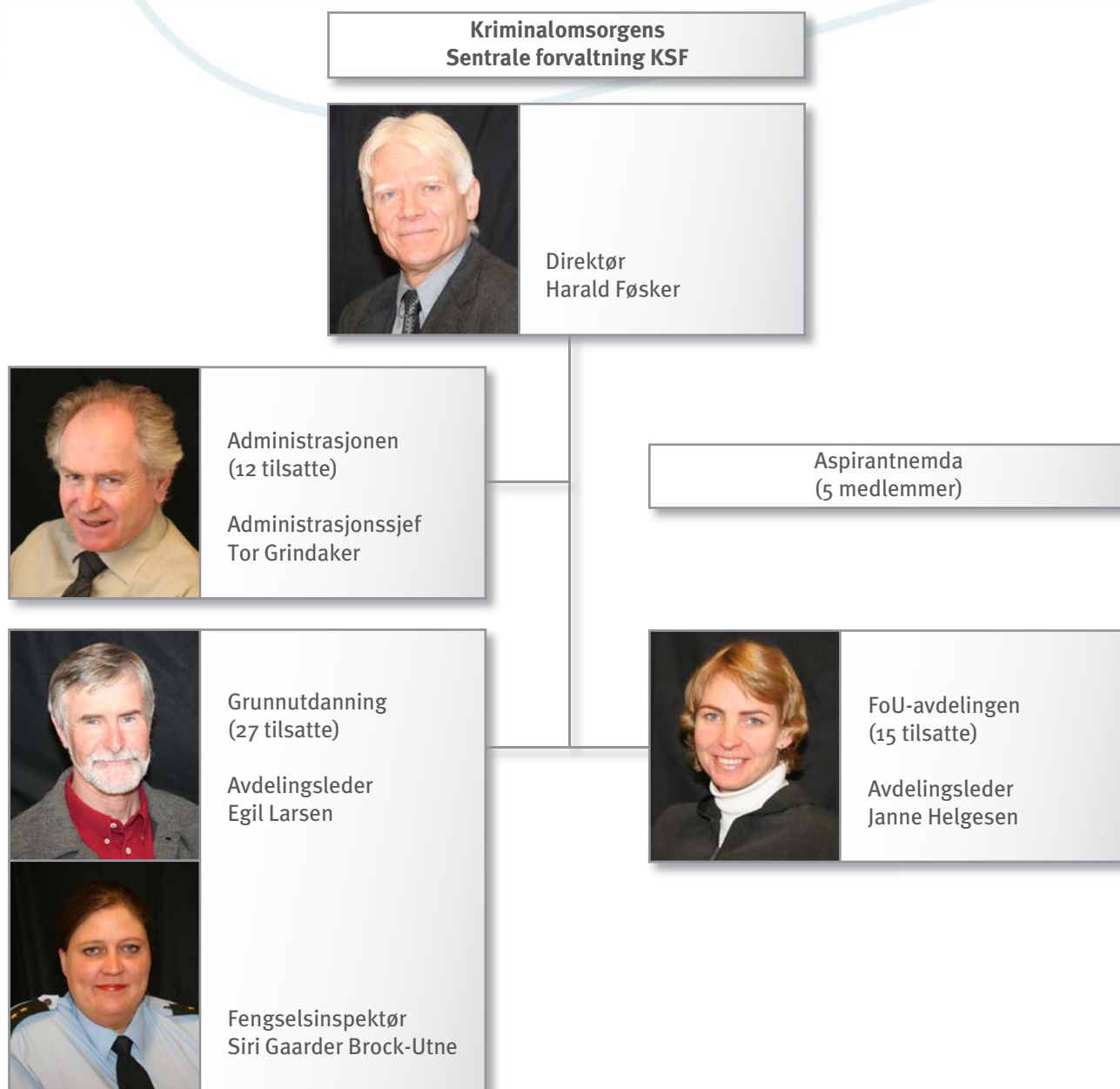
Agnes Inderhaug

Forbundsleder Knut Are

Svenkerud, KY

Forbundsleder Roar Øvrebø, NFF

Organisasjonskart for KRUS 2006

aktiv kriminalomsorg
- tryggere samfunn

KRIMINALOMSORGEN

Kriminalomsorgens utdanningssenter KRUS
Postadresse: Postboks 6138 Etterstad, 0602 Oslo
Besøksadresse: Teisenveien 5, Oslo

Telefon 23 06 71 00
Telefaks 23 06 71 02
E-post: krus@krus.no
www.krus.no